

*Klaipėdos universiteto
Regioninio planavimo centras*

H. Manto 84, Klaipėda LT – 92294. Tel./Faks. 8-46 398835, e-paštas: rpc.gmmf@ku.lt

Trečioji dalis

SKUODO MIESTO BENDRASIS PLANAS

Trečioji dalis: Sprendinių konkretizavimo stadija

KU Regioninio planavimo
centro direktorius

PETRAS GRECEVIČIUS (atest.Nr. A927)

Bendrojo plano vadovas

ALMANTAS MUREIKA (atest.Nr. A064)

2007.10.15

TURINYS

ĮVADAS	3
I.URBANISTINĖS DALIES SPRENDINIAI	4
1.1.FUNKCINIS ZONAVIMAS	4
1.2. URBANISTINĖS SISTEMOS ELEMENTŲ FORMAVIMAS TURI BŪTI VYKDOMAS PROPORCINGAI VYSTANT VISUS ELEMENTUS, ATNAUJINANT CENTRO ERDVĘ SUKURIANT NAJUS POCENTRIUS SU VIEŠOSIOMIS ERDVĖMIS	4
1.3. GYVENAMOSIOS APLINKOS KOKYBĖS GERINIMO PRIEMONĖS.....	4
1.4. MIESTO RIBŲ, ĮTAKOS ZONŲ NUSTATYMAS	5
1.5. TERITORIJŲ KONVERSIJA	5
2. SOCIALINĖ DALIS	6
2.1. ŠVIETIMO INFRASTRUKTŪROS SPRENDINIAI.....	6
2.2. KULTŪROS IR SPORTO INFRASTRUKTŪROS SPRENDINIAI	6
2.3. SVEIKATOS APSAUGOS IR SOCIALINIŲ PASLAUGŲ INFRASTRUKTŪROS SPRENDINIAI	7
3. KULTŪROS PAVELDAS	8
3.1. KULTŪROS PAVELDO PERSPEKTYVINIAI SPRENDINIAI.....	8
3.2. SKUODO MIESTO NEKILNOJAMOSIOS KULTŪROS VERTYBĖS, KURIOMS NUSTATYTI APSAUGOS TIKSLAI.....	10
3.3. SKUODO MIESTO NEKILNOJAMOSIOS PAVELDO VERTYBĖS, KURIOMS TAIKOMA PRADINĖ APSAUGA	11
4. SUSISIEKIMO KOMUNIKACIJOS IR PRAMONĖ	12
4.1. PAGRINDINĖS PRIEMONĖS NUMATYTOMIS PLĖTROS KRYPTIMIS	12
4.2. PRAMONĖS IR LOGISTIKOS SISTEMOS PLĖTRA NUMATOMA TOKIOMIS KRYPTIMIS	13
5. INŽINERINĖ INFRASTRUKTŪRA	14
5.1. GERIAMO VANDENS TIEKIMAS IR NUOTEKŲ TVARKYMAS	15
5.2. CENTRALIZUOTOS ŠILUMOS ŪKIO PLĖTRA	16
5.3. ELEKTROS ENERGIJOS TIEKIMAS	16
5.4. TELEKOMUNIKACIJOS IR RYŠIAI	17
5.5. ATLIEKŲ TVARKYMAS	17
5.7. ATSINAUJINANTYS ENERGIJOS ŠALTINIAI	18
5.8. SRIUTUPIO UPELIO SUTVARKYMAS	18
6. GAMTINĖS APLINKOS DALIS	19
6.1. GAMTINIS KARKASAS	19
6.2. KRAŠTOVAIZDIS	20
6.3. REKREACIJA	20
6.4. APLINKOSAUGA	23
6.5. CIVILINĖ SAUGA	25
6.6. TERITORIJŲ REZERVAVIMAS VISUOMENĖS POREIKIAMS.....	26
6.7. PAGRINDINĖS TIKSLINĖS ŽEMĖS NAUDOJIMO PASKIRTIES BŪDO NUSTATYMAS.....	26
LITERATŪRA	28

IVADAS

Skuodo miesto bendrojo plano sprendiniai paruošti pagal rajono savivaldybės Tarybos 2007.08.30.sprendimu Nr T9-134 patvirtintą bendrojo plano koncepciją, 2006.09.07.Tarybos sprendimu Nr T9-141 patvirtintą programą, 2006.08.02.savivaldybės administracijos direktoriaus patvirtintą užduotį ir sąlygas planavimui, visi šie dokumentai kaip priedai yra pateikti tekstinių sprendinių gale.

Ruošiant sprendinius yra atsižvelgta į konsultavimosi su visuomene metu pateiktas pastabas, SPAV apimties nustatymo dokumento svarstymą su žinybomis, sprendinių pasekmių vertinimą.

Bendrieji reikalavimai, kuriais vadovautasi rengiant Skuodo miesto bendrojo plano sprendinius

Svarbiausi (bendrieji) Skuodo miesto teritorijų tvarkymo sprendinių principai:

1. Partnerystės, lygių galimybių principu vadovujamasi siekiant mažinti socialinius ir ekonominius skirtumus tarp miesto ir priemiestinės teritorijų;
2. Atsakomybės principu vadovujamasi siekiant mažinti neigiamą pagrindinių ūkio (transporto, pramonės, energetikos, būsto, turizmo) šakų poveikį miesto aplinkai;
3. Ekologinio efektyvumo (dematerializacijos) principu vadovujamasi siekiant efektyviau naudoti gamtos išteklius ir tvarkyti atliekas.
4. Lankstumo principu vadovaujantis plėtros prioritetai, tikslai, uždaviniai, jų įgyvendinimo priemonės turi būti derinami ir tikslinami atsižvelgiant į sparčiai kintančias miesto išorės ir vidaus sąlygas;
5. Subalansuotos plėtros ir nuoseklios raidos principu vadovujamasi siekiant saugoti kraštovaizdžio, biologinę įvairovę, kultūros vertybes. Kraštovaizdžio transformacijos turi būti nuoseklios ir neturi mažinti jo vertės bei naikinti vertės požymių. Visų planuojamų veiklų tipas, mastas ir intensyvumas turi atitikti planuojamos teritorijos natūralias plėtros galimybes.
6. Parenkant vietą naujiems inžinerinių komunikacijų, susisiekimo, pramonės, komercijos kompleksams mieste ir priemiestyje turi būti taikomas apdairumo principas. Turi būti nustatytas planuojamos ūkinės veiklos, plėtros programų, teritorinių planų įgyvendinimo poveikis gamtinei, rekreacinei, gyvenamajai aplinkai, miesto kraštovaizdžiams, numatytos ekstremalių situacijų prevencijos, padarinių mažinimo ir likvidavimo, kompensacinės priemonės.

Skuodo miesto teritorijos bendrojo plano sprendinių paskirtis

Skuodo miesto bendrojo plano sprendiniai – tai miesto erdvinės plėtros ir funkcinių prioritetų nuostatų 10 metų laikotarpiui konkretizavimas. Skuodo rajono savivaldybės tarybos. aprobuotos (2007.08.17) koncepcijos nuostatos įgyvendinamos parengus dešimčiai metų Skuodo miesto bendrojo plano sprendinius.

Su Skuodo miesto bendrojo plano sprendiniais turi teisę susipažinti visi norintys Lietuvos ir užsienio piliečiai, ūkio subjektai, asmenys, turintys arba valdantys nekilnojamąjį turtą Skuodo rajono teritorijoje, visuomeninės organizacijos, politinės partijos ir judėjimai.

I.URBANISTINĖS DALIES SPRENDINIAI

1.1.Funkcinis zonavimas

Kitos paskirties žemės plotuose nustatoma gyvenamoji, komercinė, pramonės, rekreacinė ir visuomeninė paskirtis pagal subalansuotos plėtros koncepcijos variantą, numatantį gamtos ir urbanistinių struktūrų darnią plėtrą:

1.1.1.Pagal rajono savivaldybės Tarybos patvirtintą koncepciją suformuoti sprendiniai 10 metų laikotarpiui, grafiniuose dalyje nurodant vyraujančią teritorijos funkciją. Tai reiškia, kad kvartale, apribotame pagrindinėmis gatvėmis galimi ir kitos paskirties sklypai, daugiaviečiai objektai, nepabloginantys aplinkos kokybės pagal brėžinyje nurodytus reglamentus, išskyrus gamtinio karkaso teritorijas;

1.1.2 Plano grafiniuose ir tekstiniuose sprendiniuose yra nustatyti teritorijos naudojimo prioritetai bei veiklos plėtojimo reikalavimų ir apribojimų visuma.

1.1.3 Urbanistinis ir gamtinis karkasas, nurodytas brėžiniuose turi būti iš esmės nekeičiamas detaliesiais planais tikslinant ribas, apribojimus, pobūdį.

1.1.4 Gyvenamosios paskirties sklypų tankumas ir intensyvumas turi būti toks, kad išpildyti STR „Gyvenamieji pastatai“ reikalavimus, visus sklypo plano elementus sutalpinant sklype, o ne už jo ribų.

1.1.5. Komercinės paskirties sklypų intensyvumas ne daugiau 1,5, visas automobilių stovėjimo vietas numatant sklype ir ne mažiau kaip nurodyta respublikos reglamente.

1.1.6. Konversijos teritorijose: senojo malūno, gamybinės bazės prie estrados vietoje nustatoma daugiaviečių paskirtis komercijos, gyvenamosios su visuomenine su tikslu pagreitinti kokybiškus pokyčius, kurie naudingi visam miestui.

1.2. *Urbanistinės sistemos elementų formavimas turi būti vykdomas proporcingai vystant visus elementus, atnaujinant centro erdvę sukuriant naujus pacentrius su viešosiomis erdvėmis*

Miesto urbanistinę sistemą pagal patvirtintą koncepciją buvo nutarta tobulinti išsaugant esamas dominuojančias funkcijas, išskyrus tas kurios neigiamai įtakoja gretimybes. Sprendiniai formuluoti taip, kad neprieštarautų patvirtintiems teritorinio planavimo dokumentams.

1.2.1. Detaliesiais planais reikia formuoti gyvenamosios paskirties kvartalus, numatant atitinkamą planuojamų būstų kiekiui socialinę ir inžinerinę struktūras.

1.2.2. Švietimo objektų išdėstymas, jų aptarnavimo ir pasiekiamumo pėsčiomis spinduliai turi būti nurodomi detaliuosiuose planuose.

1.2.3. Kvartalų detaliuosiuose ir infrastruktūros specialiuosiuose planuose būtina nurodyti kas ir kada įrengs komunikacijas, privažiavimus, gatves, pėsčiųjų ir dviračių takus, priešgaisrinius hidrantus ir priešgaisrinius vandens telkinius.

1.2.4. Išsaugoti Skuodo miesto bažnyčios kaip vertikalios dominantės vaidmenį miesto siluete, vertinant visus aukštesnius už foninį užstatymą planuojamus pastatus iš pagrindinių gatvių ašių fiksuotų apžvalgos taškų viešose erdvėse, centro ir naujų pacentrių apžvalgos sektorių.

1.2.5. Architektūrinio konkurso būdu parinkti miesto centro erdvinę koncepciją kur prioritetas būtų pėsčiųjų eismui ir naujų viešųjų erdvių sukūrimui.

1.3. *Gyvenamosios aplinkos kokybės gerinimo priemonės*

1.3.1. Pirmiausia paruošti daugiabučių kvartalų renovacijos projektus, numatančius kiemų sutvarkymą taip, kad padidinti automobilių stovėjimo vietų skaičių, atnaujinti vaikų žaidimo aikštes saugia įranga, įrengti naujas bendro naudojimo sporto aikštes, suprojektuojant sklypus namams ar jų grupėms.

1.3.2. Savivaldybės lėšomis paruošti daugiabučių namų renovacijos kartotinius projektus pagal namų atskirus tipus, pritaikant pirmus aukštus žmonėms su negalia.

- 1.3.3. Visuose gyvenamuosiuose kvartaluose nedidinti esamo užstatymo tankumo, laisvus plotus planuojant bendro naudojimo poilsio, sporto paskirties įrangai, apželdinimui, viešosioms erdvėms.
- 1.3.4. Savivaldybė, skatindama bendrijų kūrimą, numato atleisti nuo žemės mokesčio, nuomos mokesčio tas bendrijas, kurios savo lėšomis įrengia privažiavimus, komunikacijas, kvartalo poilsio sporto aikštes.
- 1.3.5. Komercinės paskirties patalpos ir pastatai gyvenamuosiuose kvartaluose gali būti planuojami tik tuo atveju jeigu jie yra kvartalo krašte su įėjimais ne iš gyvenamojo kiemo, iš gatvės pusės, kur įrengiama papildomos automobilių stovėjimo vietos, atskirtos nuo gyvenamųjų namų želdiniais.
- 1.3.6. Ruošiant gyvenamųjų kvartalų detalius planus būtina numatyti pėsčiųjų dviračių takus iki esamų pagrindinių takų tinklo, atskirtus nuo autotransporto eismo, sporto ir vaikų žaidimo aikštes bendram kvartalo naudojimui.
- 1.3.7. Pirmoje eilėje įrengti apšviestus kvartalų pėsčiųjų ir dviratininkų takus, vedančius į mokyklas ir vaikų darželius.
- 1.3.8. Kvartaluose planuoti bendruomenių viešąsias erdves su įranga švenčių organizavimui, dailės kūrinų eksponavimui, informacinių nuorodom, poilsui, lauko prekybai.

1.4. Miesto ribų, įtakos zonų nustatymas

Pakeisti Skuodo miesto administracinės ribas padidinant plotą, laikantis tokių nuostatų:

- 1.4.1. Prie miesto prijungiami tie užstatyti plotai, kurie faktiškai jau tiesiogiai susiję su juo bendra socialine urbanistine struktūra;
- 1.4.2. Plotai, kuriuose numatytas naujas užstatymas, susijęs su miestu inžinerine ir transporto infrastruktūra arba ten ją planuojama sukurti;
- 1.4.3. Plotai, kuriuose numatytas miesto užstatymas planuojamu 10 metų laikotarpiu;
- 1.4.4. Ribos nustatomos atsižvelgiant į žemėnaudas ir gamtinius elementus (neskaidant sklypų, ribas nustatant upeliais, kanalais, miško ribomis, keliais).

1.5. Teritorijų konversija

Planuojant teritorijų konversiją bendrųjų, specialiųjų ir detaliųjų planų, taip pat žemėtvarkos, miškotvarkos, vandentvarkos ir kitų teritorijų planavimo organizatoriai (užsakovai) ir rengėjai privalo laikytis šių planavimo principų:

- 1.5.1. derinti visuomenės socialinės ir ekonominės plėtros bei ekologinius interesus, griežtai laikytis gyventojų aprūpinimo socialine ir inžinerine infrastruktūra normų, nepabloginti gyvenamosios aplinkos kokybės;
- 1.5.2. saugoti šiuo metu naudojamas ir numatyti pagal poreikį naujas bendro naudojimo atviras erdves, skirtas gyventojų poilsui, sportui, pramogoms;
- 1.5.3. numatyti visuomenės poreikiams paimamas ir rezervuojamas teritorijas inžinerinei ir socialinei infrastruktūrai plėtoti, atliekoms surinkti, rūšiuoti, saugoti ir utilizuoti;
- 1.5.4. pagal kvartalų koncepcijas turi būti rengiami specialieji infrastruktūros planai po to detalūs planai,
- 1.5.5. plėtoti gyvenamųjų namų statybą tik inžineriškai parengtose teritorijose, teikti prioritetą tiems planavimo organizatoriams, kurie sudaro sutartį su savivaldybe dėl infrastruktūros;
- 1.5.6. keičiant žemės ūkio paskirtį į pramonės, sandėliavimo ir pavojingų, taršių objektų statybai pirmiausia turi būti atliktas poveikio aplinkai vertinimas, poveikio žmonių sveikatai vertinimas dar prieš rengiant detaliųjų planų sprendinius pagal koncepcijų variantus.

2. SOCIALINĖ DALIS

Skuodas – stiprėjantis pajūrio regionas su subalansuota ekonomika, moderniu žemės ūkiu, patrauklus gamtiniais ir istoriniais paminklais.

Skuodo miesto plėtros prioritetai ir tikslai numatyti rajono plėtros strateginiame plane 2004 – 2006 metams (ir perspektyvai iki 2020 metų) strategijoje ir priemonių plane, kuris yra patvirtintas Skuodo rajono savivaldybės tarybos 2003 m. gruodžio mėn. 23 d. sprendimu Nr. T9-160

Skuodo miesto bendrasis planas iki 2015 metų vadovaujasi šiais prioritetais ir siekia, kad būtų sukurta **subalansuota socialinė aplinka** – pilnavertės gyvenimo, darbo ir poilsavimo sąlygos, sveikatos, socialinės apsaugos, švietimo ir ugdymo sistemų veikimas (gyvybingumas).

2.1. Švietimo infrastruktūros sprendiniai

- 2.1.1. Prioritetą teikti esamų ikimokyklinių įstaigų išlaikymui. Rezervuoti teritorijas esamų ikimokyklinio ugdymo įstaigų ir jų teritorijų padidinimui, atsižvelgiant į naujų gyvenamųjų mikrorajonų gyventojų poreikį. Teritorijos konkretiems objektams turės būti numatytos kito lygmens ar rūšies teritorijų planavimo dokumentuose – tai yra rengiant specialiuosius ar detaliuosius planus. Optimalus įstaigai reikalingo sklypo dydis 40 kv. m/1 vaikui.
- 2.1.2. Optimizuoti Skuodo miesto bendrojo lavinimo mokyklų tinklą. Skuodo miesto bendrojo lavinimo mokyklų tinklo pertvarka vykdoma pagal parengtą mokyklų tinklo pertvarkos programą (planą), o pagrindinės nuostatos turi atitikti sociodemografinės tendencijas ir gyvenamųjų teritorijų plėtros planus (žr. brėž. Nr.).
- 2.1.3. Kadangi šiuo metu Skuodo mieste esanti bendrojo lavinimo įstaigų sklaida, pastatų ir vietų juose skaičius praktiškai gali pilnai patenkinti gyventojų poreikius, būtina rezervuoti teritorijas esamų švietimo įstaigų ir jų teritorijų padidinimui, atsižvelgiant į naujų gyvenamųjų mikrorajonų gyventojų poreikį ir švietimo įstaigų. Teritorijos konkretiems objektams turės būti numatytos kito lygmens ar rūšies teritorijų planavimo dokumentuose – tai yra rengiant specialiuosius ar detaliuosius planus. Optimalus įstaigai reikalingo sklypo dydis 40 kv. m/1 vaikui.
- 2.1.4. Skuodo kaimo verslų, amatų ir paslaugų mokyklos bazėje formuoti profesinio mokymo daugiafunkcinį edukacinį kompleksą, skirtą mokymosi visą gyvenimą principo įgyvendinimui, prioritetą teikiant suaugusiųjų švietimui (Laisvės g. 69, Skuodas).

2.2. Kultūros ir sporto infrastruktūros sprendiniai

- 2.2.1. Kadangi šiuo metu Skuodo miesto įvaizdis regiono ir šalies mastu, o tuo labiau tarptautiniu mastu nėra suformuotas, miesto teritorijose, skirtose visuomenės poreikiams, kultūrinių paslaugų ir kompleksų teritorijose turi atsirasti nauji kultūros ir sporto kompleksai, veikiantys visus metus ir skirti nuolatinių gyventojų bei svečių skirtingoms amžiaus, socialinių grupių kategorijoms.
- 2.2.2. Universalaus kultūros objekto, multifunkcinio centro, kuriame galėtų būti vykdoma plati kultūrinė veikla, atitinkanti regiono poreikius, atsiradimas rekonstruojant Skuodo kultūros centro bazę (Gedimino g. 1, Skuodas).
- 2.2.3. Prioritetą teikti multifunkcinių kompleksų prie gyvenamųjų rajonų kūrimui su baseiniais, sporto, treniruoklių salėmis, lauko aikštynais, įrengtom dviračių, bėgimo trasomis, gausiu apželdinimu. Teritorijos objektui turės būti numatytos kito lygmens ar rūšies teritorijų planavimo dokumentuose – tai yra rengiant specialiuosius ar detaliuosius planus.
- 2.2.4. Visuose naujai projektuojamuose gyvenamuosiuose kvartaluose numatyti sklypus atviroms sporto aikštelėms, sportiniams pastatams ir įrenginiams (įvairiems kortams, fitneso ir kitokiems treniruočių centrams). (žr. brėž. Nr.).

2.2.5. Bendrojo lavinimo mokyklų sportinius aikštynus modernizuoti ir sudaryti galimybę jais naudotis miesto bendruomenei.

2.3. Sveikatos apsaugos ir socialinių paslaugų infrastruktūros sprendiniai

- 2.3.1. Parengti pirminės medicinos pagalbos vystymo strategiją. Pagal poreikį numatyti vietas visame mieste, kiekviename mikrorajone. Pagal poreikį steigti privačias pirminės sveikatos priežiūros įstaigas, Šeimos gydytojų kabinetus;
- 2.3.2. Atsižvelgiant į planuojamų teritorijų socialinės sandaros specifiką pagal poreikį turi būti plėtojama socialinių paslaugų infrastruktūra: laikino apgyvendinimo įstaigos, dienos globos centrai, pensionatai, socialinės reabilitacijos tarnybos. Teritorijos konkreitiems objektams turės būti numatytos kito lygmens ar rūšies teritorijų planavimo dokumentuose tai yra rengiant specialiuosius ar detaliuosius planus.
- 2.3.3. Sudaryti galimybes įkurti naujus socialinių paslaugų centrus (teritorijos konkreitiems objektams turės būti numatytos kito lygmens ar rūšies teritorijų planavimo dokumentuose tai yra rengiant detaliuosius planus):
 - 2.3.3.1. informacijos centrą, teikiantį socialinę psichologinę pagalbą ir konsultacijas visuomenei;
 - 2.3.3.2. grįžusių iš laisvės atėmimo vietų ir kitų socialiai pažeidžiamų grupių asmenų poreikiams Skuode reintegracijos centrą;
 - 2.3.3.3. dienos centrą pensijinio amžiaus žmonėms;
 - 2.3.3.4. socialinių paslaugų centrą žmonėms su psichine negalia.

3. KULTŪROS PAVELDAS

Pagal LR Bendrąjį planą vienas iš svarbiausių veiksnių, įtakančių bendrąjį kraštovaizdžio formavimo politiką yra nekilnojamųjų kultūros vertybių teritorinė sklaida, kaip kraštovaizdžio vizualinės struktūros formantas. Rengiant Skuodo miesto bendrąjį planą pagal Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros vertybių registro duomenis mieste (2007 m. I ketvirčio duomenimis) yra 4 registruotos kultūros paveldo vertybės, kurioms taikoma pradinė apsauga, tame tarpe - 1 urbanistinė vietovė -Skuodo miesto senamiestis (UV 40), 1 architektūros -buv. Skuodo dvaro sodyba (IP661/At) ir 2 istorijos (laidojimo) objektai. Dailės paveldo objektai esantys miesto bažnyčioje nenagrinėjami.

Kultūros vertybių registre įregistruota 3 paveldo objektai esantys Skuodo mieste, kuriems^ nustatyti apsaugos tikslai, tame tarpe įvykių vieta- Žydų žudynių (reg.Nr.I45), laidojimo vieta - Žydų senosios kapinės (L67), statinys - Evangelikų liuteronų bažnyčia (reg.Nr.S1006).

LR Nekilnojamųjų kultūros vertybių registre registruotos vertybės pažymėtos - individualiais kultūros vertybės kodais (juoda spalva - vertybėms, kurioms nustatyti apsaugos tikslai, bordo spalva - vertybėms, kurioms taikoma pradinė apsauga) brėžinyje „Kultūros paveldo brėžinys“.

Kultūros paveldo išsaugojimą, jo atskleidimą, išsaugojimo rėmimą tikslinga derinti su kultūrinio turizmo programa ir plėtote. Būtina pažymėti, kad realių teigiamų poslinkių kultūros paveldo apsaugos ir naudojimo srityje galima tikėtis tik tuomet, kai pagal teisės aktais reglamentuotus reikalavimus sutvarkius ir pritaikius šiandieninei funkcijai paveldo objektus, objekto valdytojas gaus LR Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatyme numatomą kompensaciją (Žin.,2004,Nr.153-5571).

Skuodo miesto bendrojo plano paveldo dalies suformuluoti perspektyviniai sprendiniai 10-čiai metų kultūros paveldo apsaugai užtikrinti, jos sklaidai bei pažinimui, integracijai, pritaikymui rajono kontekste.

3.1. Kultūros paveldo perspektyviniai sprendiniai

- 3.1.1. Įkurti Skuodo rajono nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybą.
- 3.1.2. Visoje Skuodo urbanistiniame paminklo (UV-40) teritorijoje atlikti žvalgomočius archeologinius tyrinėjimus. Archeologinių žvalgymų pagrindu teikti (neteikti) registruoti pagal reikšmingumą lemiantį vertingųjų savybių pobūdį į Kultūros vertybių registro archeologinių vietų sąrašą.
- 3.1.3. Atlikti Skuodo urbanistinio paminklo (UV-40) vertinimą, nustatyti išlikusių vertingųjų savybių pobūdį, reikšmingumo lygmenį, patikslinti ribas. Priėmus sprendimą dėl reikšmingumo lygmenis, parengti kultūros paveldo specialųjį planą (ir kitą kultūros paveldo apsaugą reglamentuojantį teisės aktą), įteisinantį paveldosaugos reikalavimus ir konkrečių tvarkymo priemonių sistemą.
- 3.1.4. Keisti Skuodo urbanistinio paminklo (UV-40) ribas, taip kad sutaptų su sklypų ar jų dalių, kurie yra daiktinės teisės objektai.
- 3.1.5. Inicijuoti Skuodo urbanistinio paminklo (UV-40) skelbimą saugomu savivaldybės, nustatant apsaugos tikslus.
- 3.1.6. Užtikrinti, kad nekilnojamosiose kultūros paveldo objektuose bei vietovių teritorijose ir apsaugos zonose planuojama veikla būtų reglamentuojama kultūros paveldo specialiaisiais planais bei kultūros paveldo apsaugą reglamentuojančiais teisės aktais.
- 3.1.7. Patikslinti buv. Skuodo dvaro (IP661/At) išlikusias vertingąsias savybes.
- 3.1.8. Saugoti senosius vertingus želdinius dvaro parko teritorijoje , kuriems yra būdinga žmogaus veiklos, gamtinės ir istorinės aplinkos dermė.
- 3.1.9. Užtikrinti, kad kultūros vertybėse, vykdomi tvarkybos darbai atitiktų nustatytus apsaugos tikslus.
- 3.1.10. Fiziškai sunaikintam kultūros paveldo objektui (Kulių piliakalniui) numatyti įamžinimo

galimybę.

SPRENDINIŲ PASEKMIŲ VERTINIMAS

Planuojama, kad įgyvendinus Skuodo miesto bendrąjį planą bus patikslinta senamiesčio urbanistinė kultūros vertybės teritorija.

Atlikus archeologinius Skuodo senojo miesto tyrinėjimus bus nustatytas bei įvertintas kultūrinis sluoksnis.

Parengti paveldotvarkos projektai bei kiti kultūros paveldo apsaugą reglamentuojantys dokumentai, aktualūs kultūros paveldo objektų savininkams bei naudotojams.

Efektyviai saugomi kultūros paveldo objektai taps svarbiu veiksniu kultūrinio turizmo plėtrai.

**3.2. SKUODO MIESTO NEKILNOJAMOSIOS KULTŪROS VERTYBĖS,
KURIOMS NUSTATYTI APSAUGOS TIKSLAI**

LIETUVOS RESPUBLIKOS NEKILNOJAMŲJŲ KULTŪROS VERTYBIŲ REGISTRO DUOMENYS.

(objektai pažymėti brėžinyje „Reglamentų brėžinys“)

EU. Nr.	Nr. registre	Pavadinimas	Vardas	Adresas	Situacija	Vertė	Nr. Lietuvos Respublikos kultūros paminklų sąrašė	Nr. naujai išaiškinamųjų sąrašė	Nr. laikinosios apskaitos sąrašė	Kultūros ministro 2005m. įsakymais Nr. IV-190, {V-359 saugoti
1.	S1006	Evangelikų liuteronų bažnyčia	Skuodo	Klaipėdos aps., Skuodo sav., Skuodas	Miesto centrinė dalis					Viešajam pažinimui ir naudojimui bei viešajai pagarbai
2.	L67	Žydų senosios kapinės	Skuodo m.	Klaipėdos aps., Skuodo sav., Skuodas, S.Nėries	I š., š.v. nuo S.Nėries g.180-300mjp.v.nuo Bartuvos u..	istorinė				Viešajam pažinimui ir naudojimui bei viešajai pagarbai
3.	I45	Žydų žudynių vieta ir kapas		Klaipėdos aps., Skuodo sav., Kulių I k.	I p.p.r., už kalvos nuo kaimo kapinių, 50 m į v. nuo tvenkinio, vadSkuodo jūra, įš. nuo apvažiavimo kelio	istorinė				Viešajam pažinimui ir naudojimui bei viešajai pagarbai

3.3. SKUODO MIESTO NEKILNOJAMOSIOS PAVELDO VERTYBĖS, KURIOMS TAIKOMA PRADINĖ APSAUGA

LIETUVOS RESPUBLIKOS NEKILNOJAMŲJŲ KULTŪROS VERTYBIŲ REGISTRO
DUOMENYS.

(objektai pažymėti režinyje „Reglamentų brėžinys“)

Eil. Nr.	Nr.LR kultūros paminklų; Naujai išaiškinamų ar laikinos apskaitos sąrašė	Objekto pavadinimas	Adresas
1.	2.	3.	4.
1.	UV40	Skuodas	Klaipėdos aps., Skuodo sav. Skuodas
2.	IP661At	Skuodo buv. dvaro sodyba	Klaipėdos aps., Skuodo sav. Skuodas
3.	IV560	Paminklas	Klaipėdos aps., Skuodo sav., Skuodas Šaulių
4.	IV561	Kapinės	Klaipėdos aps., Skuodo sav., Skuodas Basanavičiaus

4. SUSISIEKIMO KOMUNIKACIJOS IR PRAMONĖ

Susisiekimo sistemos plėtra numatoma tokiomis kryptimis:

1. **Automobilių transporto srauto paskirstymas, siekiant pagerinti susisiekimą ir užtikrinti eismo saugumą.**
2. **Esamo automobilių gatvių tinklo būklės pagerinimas.**
3. **Dviračių ir pėsčiųjų takų bei vandens kelių tinklo miesto teritorijoje išplėtojimas.**
4. **Susisiekimo geležinkeliu atnaujinimas.**
5. **Viešojo transporto infrastruktūros atnaujinimas ir plėtojimas.**

4.1. Pagrindinės priemonės numatytomis plėtros kryptimis

4.1.1. Automobilių transporto srauto paskirstymas siekiant pagerinti susisiekimą ir užtikrinti eismo saugumą

4.1.1.1. Parengti lengvųjų automobilių parkavimo aikštelių išdėstymo ir įrengimo planą, remiantis galimybių studijos išvadomis.

4.1.1.2. Atlikti transporto srautų mieste optimizavimo ir gatvių tinklo atnaujinimo galimybių studiją ir parengti gatvių tinklo atnaujinimo programą.

4.1.1.3. Įgyvendinti miesto gatvių tinklo atnaujinimo programą.

4.1.1.4. Įrengti Šiaurės-Rytų aplinkkelį nuo sankirtos tarp rajoninio kelio Mosėdis-Skuodas (Nr. 3710) ir krašto kelio Mažeikiai-Skuodas (Nr. 170) link kelio Plungė-Skuodas (Nr. 169) (link Latvijos sienos, už Luobos upės). Aplinkkeliui įrengti tiltą per Luobos upę. Išpirkti privačias žemes šiam aplinkkelio įrengimui. (Gatvės kategorija - B2)

4.1.1.5. Įrengti naują Kunigiškų gatvės atkarpą su patobulinta kelio danga, atsižvelgiant į patvirtintus Skuodo miesto detaliuosius planus. (Gatvių kategorija - CI)

4.1.1.6. Paruošti įvažiavimo į Skuodo miestą iš Kretingos rekonstrukcijos galimybių studiją ir ją įgyvendinti.

4.1.1.7. Įrengti Pievų gatvę su patobulinta kelio danga. Patobulinti Vienybės gatvės dangą ir gatvę pratęsti iki Pievų gatvės. Sujungti naujai įrengtą Pievų gatvę su rajoniniu keliu Nr. 3701. (Gatvių kategorija - CI)

4.1.1.8. Suteikti gatvių pavadinimus keliams, kurie, išplėtus miesto ribas, priskirtini miesto teritorijai. (Rajoninio kelio Nr.3701 atkarpoms ir gatvėms, esančioms vandenvalos įrenginių teritorijoje)

4.1.2. Esamo automobilių gatvių tinklo būklės pagerinimas

4.1.2.1. Įgyvendinti gatvių tinklo patobulinimo programą: įrengti patobulintas dangas Kunigiškų, Klevų, Bartuvos, Beržų, Lindos, Priemiesčio, D. Poškos, Respublikos, Sandėlių, Tulpių, Vydūno gatvėse su žvyro danga.

4.1.2.2. Rekonstruoti centrinę miesto aikštę.

4.1.2.3. Atlikti mieste esančių tiltų techninės būklės įvertinimą. Remiantis studijos rezultatais, parengti tiltų atnaujinimo programą.

4.1.2.4. Pasiiekti, kad 90% miesto gatvių turėtų šaligatvius.

4.1.2.5. Atnaujinti iki 10 % miesto gatvių šaligatvių kasmet.

4.1.2.6. Rekonstruoti likusią neatnaujintą Laisvės gatvės atkarpą, Vilniaus, Vytauto ir Basanavičiaus gatves.

4.1.2.7. Atnaujinti iki 10 % miesto gatvių dangų kasmet.

4.1.3. Dviračių ir pėsčiųjų takų bei vandens kelių tinklo miesto teritorijoje išplėtojimas

4.1.3.1. Atnaujinti miesto parke esantį sveikatingumo taką.

4.1.3.2. Įrengti dviračių takus aplink Bartuvos (Skuodo) tvenkinį, Bartuvos upės pakrantėje ir Luobos upės pakrantėje.

4.1.3.3. Parengti vandens kelių Bartuvos ir Luobos upėmis bei Bartuvos tvenkiniu plėtojimo studiją ir remiantis jos išvadomis plėtoti vandens kelių naudojimą turizmo ir poilsio reikmėms (iki 2011 m.).

4.1.3.4. Įrengti dviračių takus, atsižvelgiant į Nacionalinių dviračių takų specialųjį planą: dviračių tako Plateliai - Salantai - Mosėdis - Skuodas dalies įrengimas Skuodo miesto teritorijoje.

4.1.3.4. Įrengti dviračių takus: nuo Tvenkinio gatvės iki Vytauto gatvės palei rajoninį kelią Nr. 3701 ir nuo Gedimino aikštės - palei Birutės, Kunigiškių gatves, įskaitant ir naują Kunigiškių gatvės atkarpą.

4.1.3.6. Įrengti dviračių taką palei Mažeikių, Vilniaus ir Basanavičiaus gatves (atsižvelgiant į Nacionalinių dviračių takų specialųjį planą).

4.1.3.7. Įrengti dviračių taką palei Vytauto gatvę.

4.1.4. Susisiekimo geležinkeliu atnaujinimas

4.1.4.1. Paruošti galimybių studiją dėl geležinkelio transporto panaudojimo keleivių ir krovinių pervežimui (iki 2012 m.).

4.1.4.2. Paruošti galimybių studiją dėl geležinkelio atšakos Skuodas - Mažeikiai tikslingumo ir numatyti šiai atšakai reikalingą žemės plotą (iki 2013 m.).

4.1.4.3. Atnaujinti geležinkelio atšaką Kretinga - Skuodas.

4.1.5. Viešojo transporto infrastruktūros atnaujinimas ir plėtojimas

4.1.5.1. Parengti autobusų stoties rekonstrukcijos projektą ir jį įgyvendinti.

4.1.5.2. Atnaujinti autobusų sustojimo aikšteles Laisvės g. (dvi stotelės). Atnaujinti įrengiant pavėsines, atnaujinant stotelių dangą, suolus bei apšvietimą.

4.1.5.3. Įrengti 2 poilsia vietas prie Bartuvos tvenkinio.

4.1.5.4. Atnaujinti autobusų parkui priklausančias transporto priemones.

4.2. Pramonės ir logistikos sistemos plėtra numatoma tokiomis kryptimis

4.2.1. Pramonės objektų koncentravimas Skuodo miesto pramoninėse zonose

4.2.1.1. Koreguoti pramonės zoną vakarinėje miesto dalyje ir išplėsti į šiaurę, įtraukiant Skuodo miesto nuotekų valymo įrenginių teritoriją;

4.2.1.2. Iškelti pramonės objektus iš Skuodo miesto centrinės miesto dalies;

4.2.1.3. Iškelti Skuodo miesto katilinės pramoninę zoną ir pakeisti žemės paskirtį iš pramoninės į komercinę;

4.2.1.4. Nutiesti dujotiekį atšaka Skuodas-Mažeikiai.

4.2.1.5. Siekiant plėtoti regiono transporto sistemą, sukurti multimodalinio transporto centrą Skuode.

4.2.2. Logistikos centro vakarinėje miesto dalyje įsteigimas.

5. INŽINERINĖ INFRASTRUKTŪRA

Skuodo miesto bendrojo plano teritorijoje palaipsniui įgyvendinant šio Bendrojo plano inžinerinės infrastruktūros (vandens tiekimo, nuotekų tvarkymo, lietaus vandenų nuvedimo, šilumos tiekimo, elektros tiekimo, gamtinių dujų tiekimo, telekomunikacijų ir ryšių bei atliekų tvarkymo) sprendinius bus užtikrintas sistemingas miesto infrastruktūros vystymasis, kuris užtikrins efektyvų finansinių išteklių naudojimą ir mažiausią neigiamą poveikį aplinkai.

Bendrojo plano inžinerinės infrastruktūros grafiniai sprendiniai pateikti inžinerinės infrastruktūros sprendinių brėžinyje.

Bendrojo plano sprendiniai neturėtų riboti inžinerinės infrastruktūros plėtros – esant pagrįstam poreikiui (pvz., siekiant gerinti inžinerinių paslaugų kokybę, didinti miesto konkurencingumą, mažinti neigiamą poveikį aplinkai ir žmonių sveikatai), miesto teritorijoje gali būti statomi ir įrengiami infrastruktūros objektai, nepažymėti bendrojo plano infrastruktūros brėžinyje. Naujų planuojamų objektų teritorijos turėtų būti tikslinamos ir konkretizuojamos žemesnio lygio teritorijų planavimo ar projektavimo stadijose.

Skuodo miesto Bendrojo plano inžinerinės infrastruktūros dalies sprendiniai parengti remiantis miesto inžinerinės infrastruktūros esamos būklės analize, miesto vystymo socialinės-ekonominės infrastruktūros sprendiniais ir inžinerinės infrastruktūros koncepcijos išvadamis, vadovaujantis:

1. Skuodo rajono savivaldybės patvirtinta “Skuodo miesto bendrojo plano rengimo darbų programa”,
“Skuodo miesto bendrojo plano planavimo užduotimi”, Planavimo sąlygomis (2006-05-30) , LR AM KRAAD raštu Nr. (9.14.2.)-LV4-5254 “Dėl strateginio pasekmių aplinkai vertinimo apimties nustatymo dokumento”, Skuodo rajono savivaldybės patvirtinta Skuodo miesto bendrojo plano koncepcija.
2. Lietuvos Respublikos teritorijos bendruoju planu (Žin.,2002, Nr.110-4852);
3. Klaipėdos apskrities bendruoju planu iki 2020 metų;
4. Valstybės ilgalaikės raidos strategija (Žin., 2002, Nr. 113-5029);
5. Valstybinė aplinkos apsaugos strategija (Žin., 1996, Nr103-2347);
6. Nacionalinė darnaus vystymo strategija (Žin., 2003, Nr.89-4029);
7. Nacionalinė energetikos strategija (Žin., 2007, Nr.11-430);
8. Vandentvarkos ūkio (vandens tiekimo ir nuotekų šalinimo) plėtros strategija (Žin.,2005, Nr.8-245);
9. Lietuvos Respublikos geriamo vandens ir nuotekų tvarkymo įstatymu (2006-07-13, Nr.X-764);
10. Lietuvos Respublikos geriamo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo įsigaliojimo įstatymu (2006-07-13, Nr.X-765);
11. Valstybiniu strateginiu atliekų tvarkymo planu (Žin., 2001,Nr.66-2148);
12. Klaipėdos regiono atliekų tvarkymo sistemos kūrimo koncepcija;
13. Skuodo rajono strateginiu plėtros planu 2004-2010 metams.

Skuodo miesto teritorijos įgyvendinamos bendrajame plane suformuluotos inžinerinės infrastruktūros vystymo koncepcijos nuostatos ir sprendiniai leidžia sistemingai ir palaipsniui vystyti miesto infrastruktūros sistemas ir tinklus, optimaliai įvertinant ateities poreikius, efektyviam finansinių išteklių panaudojimui bei minimaliam neigiamam poveikiui miesto aplinkai.

Skuodo miesto teritorijos bendrojo plano koncepcijos stadijoje buvo įvertinti mieste esančių centralizuotų inžinerinių sistemų pajėgumai, prie sistemų prijungtų vartotojų esami poreikiai ir nustatytas centralizuotų sistemų turimas rezervas. Nustatyta , kad visos miesto inžinerinės infrastruktūros sistemos turi perteklinių pajėgumų, kurie gali būti panaudoti naujiems vartotojams prijungti.

Naujai urbanizuojamų teritorijų inžineriniam aprūpinimui numatomi plėsti esami inžineriniai tinklai. Remiantis Teritorijų planavimo įstatymo 24 str. 3 punkto nuostata, kad inžineriškai neparengtose teritorijose, kuriose numatyta statyti komunalinius inžinerinius tinklus, detalieji planai

pastatų ir statinių statybai rengiami tais atvejais, jeigu jų planavimo tikslams įgyvendinti yra parengti būtinos inžinerinės infrastruktūros plėtros planai (vandentiekio, nuotekų tvarkymo, lietaus nuotekų surinkimo-šalinimo, šilumos tiekimo, dujų tiekimo, elektros tiekimo ir kt.).

Inžinerinės infrastruktūros ir susisiekimo sprendinių brėžinyje parodyti pagrindiniai komunikaciniai koridoriai, skirti magistraliniams inžineriniams tinklams. Konkrečių tinklų išdėstymas

Ir jų apsaugos zonos turi būti nustatytos specialiuju ir detaliuju planu rengimo stadijose.

5.1. Geriamo vandens tiekimas ir nuotekų tvarkymas

Skuodo miesto geriamo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sprendiniai gali būti įgyvendinami trimis etapais. Pirmasis etapas, kuris šiuo metu yra vykdomas ir turi pasibaigti 2008 metais, yra vandentvarkos ūkio sistemų renovacija ir plėtimas pagal Nemuno žemupio investicinio projekto įgyvendinimo programą. Antrasis etapas nuo 2009 iki 2014 m. privalo užtikrinti, kad ne mažiau kaip 95 % miesto ir gretimų teritorijų gyventojų būtų aptarnaujami viešojo vandens tiekėjo. Trečiasis etapas – tinklai plečiami ir vystomi pagal poreikį, skiriant pagrindinį dėmesį tiekiamo vandens kokybei gerinti.

Vykdamas pirmąjį etapą, Skuodo miesto vartotojus aptarnaujanti bendrovė AB “Skuodo vandenys” atnaujina dviejų gręžinių vandens kėlimo įrengimus, bet vandens geležies šalinimo įrenginių nėra. Sutvarkyta vandenvietės teritoriją, ir jos sanitarinės apsaugos zonos pilnai atitinka normų reikalavimus. Nors vandenvietės pajėgumai šiuo metu išnaudojami tik 25 %, tačiau augant miesto užstatymui ir tvarkant vandens tiekimo sistemą reikėtų likviduoti vandens gręžinį Nr.3 ir išgręžti naują gręžinį, praplečiant gręžinio Nr.2 sanitarinės apsaugos teritoriją.

Šio etapo apimtyje pastatyti nauji Skuodo miesto nuotekų valymo įrenginiai, kurie pagal šių dienų stovi gali per parą priimti ir biologinių įrenginių pagalba išvalyti iki 271 tūkst. kub. metrų buitinių nuotekų per metus arba dvigubai daugiau negu šiuo metu yra išvaloma.

Skuodo miesto vandens tiekimo, buitinių nuotekų šalinimo ir paviršinio - perteklinio (kritulių, drenažų ir kt.) vandens išleidimo į gamtinę aplinką tinklai yra išvystyti ir tvarkingai eksploatuojami. Pagrindiniai sprendiniai šioje infrastruktūroje, vertinant būsimus urbanistinius sprendimus yra:

- 5.1.1. Pakloti vandentiekio tinklų liniją Laisvės gatve sujungiant ją su esamais tinklais miesto centre Gedimino gatvės kvartale vienoje pusėje ir su pramoninės zonos vandentiekio tinklais kitoje, prijungiant visus Laisvės gatvės kvartalo ir pramoninės zonos vartotojus prie viešojo vandentiekio sistemos;
- 5.1.2. Pastatyti vandenvietėje geriamo vandens valymo įrenginius geležies ir fluoro junginių šalinimui;
- 5.1.3. Atnaujinti ir patobulinti vandenvietėje vandens gręžinių siurbles, išgręžti naują gręžinį ir likviduoti esamą gręžinį Nr.1;
- 5.1.4. Prisijungus prie esamo vandentiekio linijos Geležinkelio gatvėje pastatyti naują vandentiekio magistralę sodo bendrijų, esančių pagal Sportininkų gatvę vartotojų aprūpinimui, sujungiant ją su miesto centro esamu tinklu ties stadionu;
- 5.1.5. Nauji miesto kvartalai: Mosėdžio-Vaižganto, Pietinis Bartuvos tvenkinio, Šatrijos – Bartuvos turėtų būti aprūpinti vandentiekio tinklais, formuojant vandentiekio magistralinį žiedą, kuris leis užtikrinti nenutrūkstamą vandens tiekimą, avarinių situacijų arba remontinių darbų metu;
- 5.1.6. Skuodo rajono savivaldybei patvirtinus miesto bendrąjį planą, turi būti paruoštas vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros visoje miesto teritorijoje specialusis planas, kuriame kartu turėtų būti inventorizuotas, numatytas rekonstruoti, ir nauji paviršinio – perteklinio vandens nuotakynai, prieš išleidžius reikalinga numatyti lietaus vandens valymo įrenginius (**ne vėliau, kaip iki 2010 metų**);
- 5.1.7. Šiame projekte privalo numatyti gaisrinio vandentiekio sistemos praplėtimą, užtikrinant gaisrinių hidrantų išdėstymą miesto vandentiekio sistemoje kas 150-200 m.
- 5.1.8. Planuojant vandentiekio tinklų vystymą ir esančių bei naujų vartotojų prijungimą prie jų

bei vystant vandentiekio tinklus miesto šiaurinėje dalyje, norint aprūpinti kolektyvinių sodų bendrijų vartotojus, kartu reikia projektuoti ir buitinių nuotekų surinkimo ir perdavimo į valymo įrenginius tinklų sistemas.

- 5.1.9. Užstatant teritorijas, esančias Skuodo rajono teritorijose miesto ribos gretimybėje į rytus ir į šiaurę nuo miesto ribų, vykdamas L-10 įstatymo nuostatas visi šių gyvenviečių vandentiekio ir nuotekų šalinimo tinklai turėtų būti prijungti prie Skuodo miesto vamzdinių.

5.2. Centralizuotos šilumos ūkio plėtra

- 5.2.1. Tvarkant Skuodo miesto centralizuotos šilumos ūkį privalu vadovautis 2004 metais parengtu ir patvirtintu "Skuodo miesto šilumos ūkio specialiuoju planu". Nustatytos centralizuotos šilumos tiekimo, mišraus aprūpinimo šiluma, necentralizuotos šilumos tiekimo, naudojant kitokios rūšies kurą zonos turi palikti be pakeitimų.
- 5.2.2. Centralizuotos šilumos tiekimo ūkis, kuris eksploatuojamas SĮ "Skuodo šiluma" vystosi pagal specialiojo plano sprendinius. Nustatytas tikslas – norint kiek sumažinti šilumos gamybos ir tiekimo savikainą reikalinga:
- 5.2.3. Atsisakyti brangaus naftos ir skalūnų kuro deginimo katilinėje Nr.1, pastatant naują vandens šildymo katilą 5 MW galios, deginant vietinį medienos perdirbimo atliekų kurą.
- 5.2.4. Sujungti miesto centro centralizuotos šilumos sistemos tinklus su tinklais nuo katilinės Nr.2, sutapdinant šilumos tinklų darbo temperatūrinius grafikus, ir likviduoti katilinę Nr.2. Tinklų sujungimui pakloti bekanalinį šilumos tinklo vamzdyną Dariaus ir Girėno gatve pagal esamą projektą;
- 5.2.5. Pakeisti visus senus kanalinius šilumos tinklus bekanalinio tipo šilumos vamzdynais.
- 5.2.6. Esant miesto ribose bet kokiam naujam stambiam šilumos vartotojui, esant ekonominiam tikslingumui prijungti jį prie centralizuotos šilumos sistemos.
- 5.2.7. Užstatant naujai suplanuotas teritorija gyvenamaisiais namais energijos rūšies pastatų šildymui bei karštam vandeniui ruošti parinkimas priklausys nuo statytojų pageidavimų. Šiandienai aišku, kad nežiūrint į tai, kad gamtinės dujos brangsta, jų brangimas sąlygoja ir medienos kuro (malkų, briketų, atliekų) brangimą, o įvertinant tai, kad medienos kuro išteklių riboti gamtinių dujų naudojimas vienbučių pastatų šildymui ateityje turės perspektyvų. Todėl miesto vadovybei reikia stengtis pagreitinti gamtinių dujų magistralės atvedimą į Skuodą nuo Mažeikių arba Plungės magistralinių dujotiekių
- 5.2.8. SĮ "Skuodo šiluma" privalo atgaivinti centralizuoto karšto vandens tiekimo sistemą, kuri šiuo metu yra išjungta dėl didelių šilumos energijos kainų. Nefunkcionuojančiai centralizuotai karšto vandentiekio sistemai paleisti reikalinga atskiriems abonentams (gyvenamiesiems ir kitos paskirties pastatams), prijungtiems prie šilumos tinklų tiesiogiai, įrengti abonentinius automatizuotus šilumos mazgus su nepriklausomą karšto vandens ruošimo sistema (per atskirus šilumokaičius) ir suremontuoti bei sureguliuoti visų jungiamųjų pastatų vidaus karšto vandentiekio sistemas.
- 5.2.9. Atstatant centralizuotos šilumos abonentams karšto vandentiekio sistemas, reikia rengti automatizuotus šilumos mazgus, apimančius kartu ir pastatų šildymo sistemų valdymo kontūrus ten, kur tokių kontūrų nėra..

5.3. Elektros energijos tiekimas

Elektros tiekimo sistemos vystymo sprendiniai yra šie:

- 5.3.1. Išlaikyti esamą aprūpinimo elektra infrastruktūros schemą Skuodo mieste., nes ji užtikrina patikimą ir kokybišką elektros tiekimą vartotojams;
- 5.3.2. Siekiant tinkamai vykdyti elektros tiekimo ūkio eksploatavimą ekstremalių situacijų metu, išlaikyti reikalingas apsaugos zonas ir jų tvarkymo režimus teisės aktų nustatyta tvarka.;
- 5.3.3. Siekiant didinti elektros energijos tiekimo patikimumą reikia keisti susidėvėjusius tinklus ir optimizuoti transformatorių galingumus;

- 5.3.4. Atnaujinant esamus 10 ir 0,4 kV miesto elektros tinklus orinius elektros tinklus būtina pakeisti kabelinėmis linijomis;
- 5.3.5. Planuojamose naujuose masinio užstatymo rajonuose numatoma pastatyti viena naują 10 kV centrinį paskirstymo punktą, kurį užmaitinti 10 kV kabelinėmis linijomis iš Skuodo 110/35/10 kV TP. Iš šio CPP kabelinėmis 10 kV linijomis turėtų būti maitinamos visos numatomos 10 /0,4 kV transformatorinės pietinėje miesto dalyje;
- 5.3.6. Elektros tiekimas naujam kvartalui, planuojamam Bartuvos ir Luobos upių slėnyje numatytas iš dviejų naujų 10 / 0,4 kV transformatorinių, prijungtų prie naujos žiedinančios kabelinės linijos ir maitinamų iš esamos 10 kV oro linijos, kuri turėtų būti sukabeliuota;
- 5.3.6. Kvartaliniai 10, 0,4 KV tinklai turi būti formuojamas detalaus planavimo projektų apimtyje;
- 5.3.7. Ryšium su tuo, kad iš 110/35/10 kV TP išeinančios elektros tiekimo linijos – 2 x 110 kV, 2 x 35 kV, 5 x 10 kV užima didelę teritoriją, kuri yra palanki miesto plėtimuisi, reikėtų išeinančias 10 ir 35 kV linijas sukabeliuoti, paliekant tik orines 110 kV linijas ir jų koridorių. Kabeliavimo darbus turėtų atlikti teritorijų užstatymo užsakovai.

5.4. Telekomunikacijos ir ryšiai

- 5.4.1. Išlaikyti esamą fiksuoto ryšio infrastruktūrą ir ją plėsti į naujas tankiai užstatomas teritorijas;
- 5.4.2. Siekiant tinkamos naujų telekomunikacijų ir ryšio sistemų eksploatacijos išlaikyti ATS apsaugos zonas ir jų tvarkymo režimus teisės aktų nustatyta tvarka. Telekomunikacijų ir ryšių tinklams kloti numatyti teritorijas šalia gatvių ir kelių naujose kvartaluose;
- 5.4.3. Plėsti plačiajuosčio interneto infrastruktūrą, užtikrinant galimybę miesto teritorijose pasinaudoti PI paslaugomis;
- 5.4.4. Plėsti viešųjų interneto prieigos taškų tinklą, diegiant taškus labiausiai lankomose visuomeninės paskirties įstaigose ;
- 5.4.5. Planuojant naujų teritorijų užstatymą rezervuoti techninius koridorius, kuriuose turi būti klojami šviesolaidiniai ryšio tinklai plačiajuosčio interneto paslaugų tiekimui (RAIN projektas);
- 5.4.6. Rengiant numatytą užstatyti teritorijų žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentus, skirtus naujai užstatomų teritorijų inžineriniam paruošimui, numatyti žemės sklypus teritorijos centrinėje dalyje, skirtus telekomunikacijų įrenginių pastatymui: 20 kv.m. –kai planuojamas potencialių vartotojų skaičius numatomas iki 1000, ir 70 kv.m kai vartotojų skaičius virš 1000.
- 5.4.7. Pietiniame rajone prie Vytauto ir Vaižganto gatvių sankryžos numatyta pastatyti naują AB “TEO LT” ATS.

5.5. Atliekų tvarkymas

- 5.5.1. Atliekų tvarkymas Skuodo miesto teritorijoje turi būti organizuojamas įgyvendinant Valstybiniame strateginiame atliekų tvarkymo plane , Klaipėdos regiono atliekų tvarkymo plane bei Skuodo rajono atliekų tvarkymo plane numatytas užduotis;
- 5.6.2. Planuojama, kad komunalinių atliekų surinkimo ir šalinimo paslaugos būtų prieinamos visiems Skuodo miesto gyventojams. Atliekų surinkimo aprėptis turi būti ne mažesnė kaip 95 % ;
- 5.6.3. Reikalinga įrengti pakankamą kiekį konteinerinių aikštelių esamuose užstatytose teritorijose;
- 5.6.4. Reikalinga plėsti atskyrą antrinių žaliavų surinkimą, miesto teritorijoje įrengiant papildomą kiekį modernių konteinerinių aikštelių. Antrinių žaliavų rinkimo konteinerinių aikštelių tinklas turi apimti tiek centrinę, tiek priemiestinę miesto dalį, įskaitant pramonės ir individualių gyvenamųjų namų rajonus bei kolektyvinių sodų bendrijas;
- 5.6.5. Esant centralizuotam atliekų išvežimui į Klaipėdos regioninį sąvartyną Dumpiuose, stambiagabaritinių, statybų griovimo, pavojingų ir kitų atliekų rūšiavimo ir perdirbimo

- aikštelės numatoma įrengti esamame, dabar veikiančiame sąvartyne Puodkaliuose;
- 5.6.6. Puodkalių sąvartyne reikalinga įrengti ir biodegraduojančių atliekų surinkimo ir kompostavimo punktą. Visos mieste atskirai surinktos biodegraduojančios atliekos bus vežamos į žaliųjų atliekų surinkimo aikštelę;
- 5.6.7. Atskiru projektu reikėtų išnagrinėti žaliosios masės panaudojimą biodujų gamybai, o jas deginant gaminti elektros energiją. Projektą parengti iki 2011 metų.

5.7. Atsinaujinantys energijos šaltiniai

Vienas pagrindinių esamų atsinaujinančių šaltinių Skuodo miesto ribose yra hidroenergija. Veikianti HE ir vėjo elektrinė pagamintą elektros energiją perduoda į VST elektros tinklą. Naujų HE ir vėjo elektrinių statyba miesto ribose ir priemiesčiuose nenumatoma.

5.8. Sriutupio upelio sutvarkymas

Sriutupio upelis prasideda lomoje, susidariusioje tarp mažaaukščių gyvenamųjų namų sklypų Laisvės gatvės atkarpoje tarp S. Nėries ir Šiaulių gatvių. Šio upelio pradžios loma maitinamas paviršinių vandenių nuotekomis ir gyventojų išleidžiamomis nuotekomis. Kartu loma "tarnauja" šiukšlių ir nereikalingų daiktų sąvartynui, sudarydama antisaniarinį žydinį miesto centre. Upelio žiočių sutvarkymas yra neatidėliotinas darbas, reikalaujantis Daukanto – Laisvės gatvių kvartalo teritorijos sutvarkymo kompleksinio projektinio sprendimo detaliojo projektavimo stadijoje. Projekte turėtų būti išspręstas upelio žiočių maitinimo vandens surinkimas, kvartalo paviršinio vandens surinkimas ir nuleidimas, prijungtų lokalinių valymo įrenginių panaikinimas ir buitinių nuotekų perpumpavimas į miesto nuotekų sistemą. Projekte turi būti rastas optimalus būdas (drenažo sistema ar kolektorius) upelio vandenių permetimui į esamą vagą per pralaidą per Laisvės gatvę. Esama loma turėtų būti išlyginta, o teritorija apželdinta.

6. Gamtinės aplinkos dalis

Skuodo miesto išorinės aplinkos dalies sprendiniai įtakoiantys miesto vystymą:

- Paruošti Skuodo priemiestinių teritorijų kraštovaizdžio planą, vadovaujantis Europos Kraštovaizdžio konvencija, Lietuvos Kraštovaizdžio kryptių aprašu.
- Skuodo rajono transporto ir energijos tiekimo sistemas planuoti palankias miesto prieigų kraštovaizdžiui, gamtinei ir kultūrinei aplinkai, atlikus poveikio aplinkai ir poveiki(o) sveikatai vertinimo ataskaitas;
- Skuodo rajono savivaldybės teritorijoms, esančioms greta Skuodo miesto turi būti parengti rekreacinių teritorijų, dviračių takų, infrastruktūros specialieji planai, socialinių objektų išdėstymo planai, užtikrinantys miesto ir rajono gretimų plotų aptarnavimą, užtikrinantys miesto ir rajono gretimų plotų aptarnavimą, suderintą rekreacinių paslaugų plėtrą..(Specialiuosius planus parengti iki 2011 metų).
- Skuodo rajono teritorijos detalieji planai, transporto, dviračių takų planai, sąlygos jiems nustatytoje miesto įtakos zonoje turi būti suderinti su Skuodo miesto teritorinio planavimo dokumentais.
- Rengiant Skuodo rajono bendrąjį planą prioritetine veikla Skuodo miesto prieigose esančių upių ir tvenkinio pakrantėse nustatyti rekreacinę, smulkiosios rekreacinės laivybos ir dviračių takų tinklo sukūrimą;
- Ruošiant mieste specialiuosius rekreacijos ir turizmo planus, naujų kvartalų, mikrorajonų, transporto ir pramonės kompleksų detaliuosius planus vadovautis Lietuvos geologijos tarnybos paruoštu Klaipėdos apskrities Ekogeologinių rekomendacijų žemėlapiu.

6.1. Gamtinis karkasas

Siekiant išlaikyti ir išsaugoti esamą natūralaus kraštovaizdžio pobūdį bei pagausinti miesto kraštovaizdžio natūralumą atkuriančius elementus, formuojant stabilesnį gamtinį karkasą, yra būtina:

- 6.1.1. Vykdamas miesto teritorijų planavimo darbus, ypatingą dėmesį skirti svarbiausių miesto gamtinio karkaso (Bartuvos ir Luobos upių) migracinių koridorių išsaugojimui, pažeistų ruožų atstatymui, tiksliniam savito kraštovaizdžio ir rekreacijos koridoriaus suformavimui.
- 6.1.2. Suformuoti naujas miesto parkų erdves prie Bartuvos upės ir tvenkinio, prie pietinių miesto gyvenamųjų teritorijų (formuojant naujus želdynus ir želdinius);
- 6.1.3. Nustatyti tikslus kiekvieno kvartalo privalomai išsaugomų ar naujai suformuojamų žaliųjų plotų normatyvus, rengiant atskirų teritorijų detaliuosius planus;
- 6.1.4. Siekiant sudaryti sąlygas geresnei gyvenimo kokybei miesto gyventojams bei stiprinti gamtinio karkaso atsparumą antropogeniniam poveikiui, išsaugoti esamą parkų ir skverų tinklą bei suformuoti papildomas teritorijas su aiškiais ribomis naujiems miesto parkams ir skverams. Į skverų ir parkų teritorijas įtraukti miesto teritorijoje esančių senųjų kapinių teritorijas, o rengiant šių teritorijų detaliuosius planus plotų nemažinti, jei ketinama didinti užstatymo tankumą;
- 6.1.5. Suformuoti stabilius vandens telkinių apsaugos juostų želdinius palei Bartuvos upę miesto teritorijoje ir Luobos upe, pritaikant juos visuomenės rekreaciniams poreikiams;
- 6.1.6. Renovuoti bei rekultivuoti miesto teritorijoje esančius apleistus vandens telkinius ir jų pakrantes, jas pritaikant rekreacijai bei **biologinės įvairovės** gausinimui.
- 6.1.7. Gamtinio karkaso teritorijose galimi tik pavieniai žemės ūkio paskirties keitimo atvejai atskiroms sodyboms, o ne kvartalams.
- 6.1.8. Gamtinėse miesto teritorijose palei vandens telkinius suformuoti atsparius poveikiui, taršai bei gebančius taršą absorbuoti želdynus ir vejas, numatytus specialiajame želdinių plane;
- 6.1.9. Tiksliai nustatyti vandens telkinių apsaugos juostų ir zonų ribas, nustatant tikslus kiekvienos teritorijos reglamentus;

6.2. Kraštovaizdis

Kraštovaizdžio tvarkymo (kraštovaizdžio tvarkymo zonų), saugomų gamtos ir kultūros paveldo objektų naudojimo reglamentų nustatymas;

Planuojama, kad gamtiniai elementai, esantys Bartuvos ir Luobos upių ruožai patirs vis didesnę žmogiškosios veiklos įtaką. Kraštovaizdžio transformacijos šiose teritorijose neturi sunaikinti jo vertybių. Plėtojant infrastruktūrą, rekreaciją pakrantės zonos teritorijoje, kuri yra jautri gamtinių požiūriu, reikia vadovautis darnaus vystymo principais.

6.2.1. Suformuoti Skuodo miesto želdynų sistemą, kuri yra neatskiriama nuo Bartuvos upės, upelių ir tvenkinių sistemos. Bartuvos upė su įtekančiu į ją upeliu ir yra tas žaliųjų plotų karkasas, apie kurį, apjungiant upelių slėnius ir šlaitus ir šalia įkurtus parkus, turime nepakartojamą bendramiestinių želdynų sistemą, kuri gražiai tarnauja tiek gyventojų rekreacijai, tiek ir pėsčiųjų ir dviratininkų ryšiams tarp gyvenamų vietų, centro, visuomeninių objektų ir darboviečių.

6.2.2. Sutvarkyti Bartuvos upės krantines, pritaikant rekreaciniam naudojimui, kaip vieną iš svarbiausių Skuodo miesto centro aplinkos elementų.

6.2.3. Sujungti miesto žaliuosius plotus į želdynų sistemą, kuri susijungtų su priemiestiniu gamtiniu karkasu, įveisiant naujus miškus priemiestyje.

6.2.4. Parengti Skuodo miesto ir priemiestinių teritorijų kraštovaizdžio planą, vadovaujantis Europos Kraštovaizdžio konvencija, Lietuvos Kraštovaizdžio kryptių aprašu (iki 2010 metų).

6.2.5. Paruošti Skuodo miesto centrinės dalies detalų planą. Rekonstruoti istorinę Skuodo miesto aikštę sumažinant negatyvų transporto srauto poveikį ir suteikiant kur kas aukštesnę kraštovaizdžio kokybę.

6.2.6. Užtikrinti senųjų dvaro parko želdinių saugojimą.

6.2.7. Saugoti svarbiausios miesto centro dominantės – bažnyčios pastato ir varpinės erdvę.

6.2.8. Transporto ir energijos tiekimo sistemas planuoti palankias miesto prieigų kraštovaizdžiui, gamtinei ir kultūrinei aplinkai, atlikus poveikio aplinkai vertinimo ataskaitas.

6.3. Rekreacija

Planuojant Skuodo miesto rekreacinės paskirties teritorijų naudojimo ir tvarkymo sprendinius atsižvelgta į Vakarų Lietuvos rekreacinės teritorinės sistemos formavimosi regione įtaką. Skuodo priemiestinėje zonoje intensyvės užstatymas, didėja ir miesto teritorija. Toks procesas didina rekreacijos teritorinio organizavimo sprendinių reikšmę. Skuodo mieste prioritinės rekreacinės veiklos rūšys – pažintinė-kultūrinė rekreacija, sportinė rekreacija, pramoginė rekreacija. Pagal laiką išskiriamos kasdieninės ir savaitgalio rekreacijos formos. Mieste visi rekreaciniai objektai nesunkiai pasiekiami pėsčiomis ir dviračiais. Iš kitų regionų atvykstama lengvaisiais automobiliais, autobusais, traukiniais, dviračiais

6.3.1. Miesto teritorijoje išskiriamos skirtingo intensyvumo **rekreacinių išteklių naudojimo erdvės**. Šiose erdvėse siūloma plėtoti rekreacijos ir turizmo infrastruktūrą (viešbučius), pramogų ir laisvalaikio paslaugas. Miesto rekreacinių išteklių eksploatavimo intensyvumas priklauso nuo esamų saugomo kraštovaizdžio teritorijų bei gamtos išteklių vertingumo.

6.3.2. Siekiant užtikrinti Skuodo miesto rekreacinės sistemos darnią plėtrą yra siūlomi šie prioritetiniai veiksmai:

- Kultūros paveldo pritaikymas visuomenės rekreacinėms poreikiams bei kultūros paveldo objektų pritaikymas formuojant vietinius turistinius maršrutus.
- Dviračių turizmo infrastruktūros plėtra.

6.3.3. Skuodo miesto specialiųjų ir detaliųjų planų, taip pat žemėtvarkos, vandentvarkos ir kitų teritorijų planavimo organizatoriai (užsakovai) ir rengėjai privalo laikytis šių planavimo principų:

- derinti visuomenės socialinės ir ekonominės plėtros bei ekologinius interesus, griežtai laikytis gyventojų aprūpinimo socialine ir inžinerine infrastruktūra normų, nepabloginti gyvenamosios aplinkos kokybės;

- saugoti šiuo metu naudojamas ir numatyti (rezervuoti) pagal normatyvus bei poreikį naujas bendro naudojimo atviras erdves, skirtas gyventojų rekreacijai, sportui, pramogoms;

6.3.4. Kad Skuodo miesto rekreacinė plėtra atitiktų darnios plėtros principus numatomos šios priemonės:

- Vystyti Lietuvos Respublikos teritorijos bendrajame plane Skuodo rajone numatytus du nacionalinės reikšmės turistinius traktus, į kuriuos įjungiamas ir Skuodo miestas: „Žemaitijos parkų žiedas“, rekomenduojamas nacionalinis maršrutas „Lietuvos istorijos ir kultūros vėrinys“.

- Parengti Skuodo miesto bemotorio susisiekimo specialųjį planą, įjungiant miestą į Skuodo rajono dviračių kelių tinklą (**ne vėliau, kaip iki. 2010 metų**).

6.3.5. Parengti specialią Skuodo miesto Turizmo infrastruktūros, verslo ir paslaugų plėtros programą (**ne vėliau, kaip iki. 2011 metų**).

- Skuodo rajono savivaldybės teritorijoms, esančioms greta Skuodo miesto turi būti parengti rekreacinių teritorijų, dviračių takų, infrastruktūros specialieji planai, socialinių objektų išdėstymo planai, užtikrinantys miesto ir rajono gretimų plotų aptarnavimą, užtikrinantys miesto ir rajono gretimų plotų aptarnavimą, suderintą rekreacinių paslaugų plėtrą (**ne vėliau, kaip iki. 2015 metų**).

- Rajono teritorijos detalieji planai, transporto, dviračių takų planai, sąlygos jiems nustatytoje miesto įtakos zonoje turi būti suderinti su Skuodo miesto teritorinio planavimo dokumentais.

6.3.6. Senąsias miesto kapines saugoti viešajam pažinimui bei pagarbai. Sudaryti sąlygas visų senųjų neveikiančių laidojimo vietų lankymo galimybei, paliekant priėjimo kelius, pastatant informacinius ženklus. Įvykių vietas saugoti viešajam pažinimui ir naudojimui bei saugoti viešajai pagarbai. Viešąjį pažinimą bei pagarbą puoselėti per edukacines, pažintines priemones.

6.3.7. Puoselėti ir skleisti regiono etnografines tradicijas per etninių architektūrinių formų pritaikymą turizmui mieste.

6.3.8. Miesto teritorijų užstatymo darbus vykdyti, kuo mažiau keičiant tradicinę išvaizdą miesto kraštovaizdį ir, ypač, miesto gamtinį reljefą.

6.3.9. Rengti mažuosius kultūrinio turizmo maršrutus, informacinius bukletus apie lankytinus objektus mieste ir jo prieigose.

Inicijuoti rekreacinių zonų tvarkymą ir plėtrą, kaip miesto poilsio, sporto ir pramogų verslo prioritetinę dalį:

6.3.10. Paruošti miesto rekreacinių zonų plėtros prioritetinių veiksmų planą ir rekreacinės infrastruktūros specialųjį planą (**ne vėliau, kaip iki. 2010 metų**).

6.3.11. Paruošti Bartuvos upės pakrantės teritorijos sutvarkymo, apželdinimo planus sporto, vandens turizmo naudojimui (**ne vėliau, kaip iki. 2011 metų**).

6.3.12. Savivaldybės Miesto ūkio skyriui parengti krantinių su dviračių takais, poilsio aikštelių, prieigų bei privažiavimų, atvirų visuomenės poreikiams, įrengimo projektus, etapiškai juos įgyvendinti (**ne vėliau, kaip iki. 2015 metų**).

6.3.13. Miesto parkuose pirmoje eilėje įrengti tualetus, prijungtus prie miesto tinklų.

6.3.14. Įrengti naujus dviračių takus mieste, užtikrinant patogų pravažiavimą tranzitu keliaujantiems dviratinkams (**ne vėliau, kaip iki. 2015 metų**).

6.3.15. Išsaugoti ir kur įmanoma išplėsti želdinių plotus, kokybiškai įrengti poilsio, sporto aikšteles, sujungiant pėsčiųjų ir dviračių takais želdynų juostą, pritaikytą rekreacijai daugiabučių gyvenamųjų namų rajonuose;

6.3.16. Planuoti daugiabučių ir daugiaaukščių namų sklypus, parenkant užstatomą plotą taip, kad numatyti kokybišką aplinką, išsprendžiant gyventojų rekreacijos, ūkinius ir automobilių stovėjimo poreikius sklypo ribose;

6.3.17. Gyvenamųjų kvartalų detaliuosiuose planuose būtina nurodyti tylos zonas;

6.3.18. Planuojant daugiaaukščių gyvenamųjų namų rajonų renovaciją būtina:

- renovuoti artimąją aplinką prie gyvenamųjų namų, pritaiko ją žmonėms su fizine negalia;
- rengti dviračių takus, sporto ir poilsio zonas gyvenamuosiuose rajonuose;

6.3.19. Esamas neužstatytas teritorijas pirmiausia naudoti vaikų žaidimo aikštelių, poilsio ir želdynų, automobilių stovėjimo aikštelių planavimui;

Plėtoti turizmo ir rekreacijos infrastruktūrą mieste:

6.3.20. Organizuoti patogų susisiekimą su miesto rekreacinėmis teritorijomis, parkais, įrengiant saugius pėsčiųjų ir dviračių takus;

6.3.21. Pirmenybę teikti projektams ir privačioms iniciatyvoms, kurios pažymi kultūros bei gamtos vertybes ir atlieka būtinus jų konservavimo darbus, markiruoja maršrutus, nutiesia kelius, įrengia automobilių stovėjimo aikšteles, sutvarko aplinką;

6.3.22. Bendradarbiauti su turizmo firmomis, paminklosaugos institucijomis, muziejais ir planuojamose teritorijose esančios žemės bei kito nekilnojamojo turto savininkais ir naudotojais, rekreacinėse teritorijose ir maršrutuose bei jų prieigose skatinti viešojo maitinimo, prekybos ir kitų turizmui būdingų įmonių kūrimą;

6.3.23. Parengti rekreacinių teritorijų, kaip visumos, plėtros planą (galimybių studiją) visam Skuodo miestui;

6.3.24. Numatyti teminio istorinių pramogų parko įrengimą pietinėje teritorijoje prie Bartuvos tvenkinio;

6.3.24. Kultūros namų salę pertvarkyti į platesnio profilio žiūrovinę-pramoginę instituciją;

6.3.25. Įrengti dviračių takus. Dviračių takų įrengimo sprendimo koncepcijos realizavimas (atsižvelgiant į Nacionalinių dviračių takų specialųjį planą: dviračių tako Plateliai – Salantai – Mosėdis – Skuodas dalies įrengimas Skuodo miesto teritorijoje. Dviračių takų įrengimas: aplink Bartuvos (Skuodo) tvenkinį, Bartuvos upės pakrantėje ir Luobos upės pakrantėje).

Plėtoti miesto sporto objektų tinklą:

6.3.32. Prioritetą teikti multifunkcinių kompleksų prie gyvenamųjų rajonų kūrimui su baseiniais, sporto, treniruoklių salėmis, lauko aikštynais, įrengtom dviračių, bėgimo trasomis, gausiu apželdinimu;

6.3.33. Visuose naujai projektuojamuose gyvenamuosiuose kvartaluose numatyti sklypus atviroms sporto aikštelėms, sportiniams pastatams ir įrenginiams (įvairiems kortams, fitneso ir kitokiems treniruočių centrums).

6.3.34. Bendrojo lavinimo mokyklų sportinius aikštynus modernizuoti ir sudaryti galimybę jais naudotis miesto bendruomenei.

Nustatyti viešųjų erdvių prioritetą planuojamose teritorijose ir tvarkyti urbanistines struktūras, išsaugant gamtines ir kultūros paveldo vertybes, vadovautis atvirumo visuomenei principais planuojant šių struktūrų kokybišką plėtrą:

6.3.35. Sutvarkyti Skuodo dvaro kompleksą ir jo aplinką, atkuriant parką, kaip visuomenių renginių, konferencijų ir turizmo traukos objektą;

6.3.36. Sutvarkyti Bartuvos upės krantines, pritaikant rekreaciniam naudojimui, kaip vieną iš svarbiausių Skuodo miesto centro reprezentacinės aplinkos elementų.

6.3.37. Rengiant daugiabučių gyvenamųjų kvartalų renovacijos projektus įvertinti gyventojų kasdieninius rekreacinius poreikius. Išduodant projektavimo sąlygų sąvadus renovacijos projektams, reikalauti renovacijos kompleksiško: kokybiškai pagerinti visą aplinką, susisiekimo sistemą, inžinerinio aprūpinimo kompleksą, poilsio, vaikų žaidimų ir sporto aikštelių, apželdinimo plotus;

6.3.38. Plėsti vietinį turizmą nuo pasyvaus (pažintinio ir poilsio) iki aktyvaus (pramogų, sporto, pažintinio) turizmo formų, ypač Bartuvos ir Luobos upių pakrantėse;

6.3.39. Numatyti teminio pramogų parko ir savaitgalio rekreacijos centro įrengimą miesto teritorijoje, Bartuvos upės žaliajame trakte;

6.3.40. Įrengti rekreacinius plotus prie buvusio malūno ir jį renovuojant sujungti su miesto centro erdve;

6.4. Aplinkosauga

Ekologinės apsaugos zonų plėtojimas, biologinės įvairovės apsaugos nustatytų priemonių vystymas.

Siekiant užtikrinti vandens telkinių juostų ir zonų apsaugą miesto teritorijoje, yra būtina:

6.4.1. Siekiant mažinti oro taršos ir triukšmo įtaką žmogaus sveikatai mieste suformuoti stabilius apsaugos želdynus nuo magistralinių gatvių ir gamybinių rajonų;

6.4.2. Renovuoti bei rekultivuoti miesto teritorijoje esančius vandens telkinius ir jų pakrantes, taip pat užterštas šlapžemes, jas pritaikant rekreacijai bei biologinės įvairovės gausinimui.

6.4.3. Urbanizuotose teritorijose rekonstruoti Bartuvos ir Luobos upių krantines panaikinant galimybę nuo krantinių nuotekoms patekti tiesiogiai į upę;

6.4.4. Gamtinėse ir mažai urbanizuotose miesto teritorijose:

- palei vandens telkinius suformuoti atsparius poveikiui, taršai bei gebančius taršą absorbuoti želdynus ir vejas, numatytus specialiajame miesto želdinių plane;

- tiksliai nustatyti vandens telkinių apsaugos juostų ir zonų ribas, nustatant tikslus kiekvienos teritorijos reglamentus;

- Bartuvos upėje ir tvenkinio salose įrengti paukščių peryklas;

Siekiant užtikrinti efektyvią upių krantų apsaugą, yra būtina:

6.4.5. Suformuoti Bartuvos upės krantosaugos infrastruktūrą, leidžiančią užtikrinti krantų stabilumą bei antropogeninio poveikio stabilizavimą;

6.4.6. Sutvirtinti fašnomis ir krantinėmis Bartuvos upės krantus.

Siekiant mažinti oro taršą mieste, yra būtina:

6.4.7. Sureguliuoti eismo srautus taip, kad sunkiojo transporto tranzitas per miesto centrą būtų eliminuotas. Maksimaliai apriboti centrinę miesto aikštę nuo neribojamo transporto srauto;

6.4.8. Planuoti taip, kad gamybinė veikla ir geležinkelio krovos, autoremontas, garažų sanitarinės zonos nesiektų gyvenamųjų namų sklypų, nepablogintų kitos paskirties turto naudojimo sąlygų;

6.4.9. Nustatyti nepriklausomo monitoringo taškus tarp geležinkelio, pramonės ir gyvenamųjų teritorijų kur būtų pastoviai matuojama oro tarša, triukšmas ir teikiama informacija visuomenei;

6.4.10. Pavojingų medžiagų sandėliavimą ir krovos darbus koncentruoti tik užmiesčio zonose;

6.4.11. Birių ir naftos krovinių iškrovimo darbai turi būti vykdomi naudojant tik tokio tipo technologijas, kurios sumažina lakiųjų medžiagų patekimą į aplinką iki minimumo bei nesukelia diskomforto miesto gyventojams;

6.4.12. Mieste esančiose gamybinėse teritorijose, prieš pradėdant vykdyti naujų pramonės įmonių statybos planavimą, atlikti sisteminį poveikio aplinkai vertinimą, strateginių pasekmių aplinkai vertinimą;

6.4.13. Vykdamas geležinkelio kelių rekonstrukciją Skuodo mieste, numatyti geležinkelio stoties gamybinių pajėgumų modernizavimą;

6.4.14. Nustatyti tyliąsias zonas gyvenamuosiuose rajonuose, kur būtų paskirties į komercinę ar kitą nebūtų galima keisti ir planuoti ne gyvenamosios paskirties objektus.

6.4.15. Nustatyti dviračių transporto sistemos susisiekimo realizavimą kaip prioritetą;

Siekiant mažinti paviršinių ir gruntinių vandenų taršą buitinėmis, pramoninėmis ir lietaus nuotekomis yra būtina:

6.4.16. Lietaus nuotekinių sistemų sujungimas ir lietaus nuotekų valymo įrenginių statyba. Visos 8 veikiančios lietaus nuotekų sistemos išleidžia vandenį į Bartuvos ir Luobos upes be

jokio apvalymo. Todėl būtina paruošti lietaus nuotekų sistemos specialųjį planą, kuriuo numatyti atskirų sistemų sujungimą ir lietaus nuotekų valymo įrenginių statybą. Šiuo metu nevalytų vandenių išleidimas gerokai teršia Bartuvos upės vandenį žemiau miesto.

6.4.17. Visiškai centralizuoti nuotekų surinkimą miesto teritorijoje, garantuojant nuotekų nepatekimą į paviršinius vandens telkinius bei į gruntinius vandenis;

6.4.18. Įrengti fekalinį vandenių surinktuvus necentralizuoto nuotekų surinkimo mikrorajonams;

6.4.19. Visiems lietaus kanalizacijos išleistuvams pastatyti šiukšlių bei naftos produktų gaudytuvus;

6.4.20. Pirmiausia renovuoti lietaus kanalizacijos tinklus, kurių išleistuvai išeina į Bartuvos upę ir jos intakus;

6.4.21. Visoms maisto pramonės įmonėms, išleidžiančioms nuotekas į atvirus vandens telkinius ar į miesto centralizuotus nuotekų tinklus, privaloma įrengti pirminio valymo įrenginius.

Siekiant iš esmės pagerinti atliekų surinkimo ir tvarkymo ir sistemą yra būtina:

6.4.22. Parengti komunalinių ir buitinių atliekų surinkimo sistemą ir viešųjų konteinerių išdėstymo schemą;

6.4.23. Nustatyti, kad kiekviena įmonė privalo prieš atiduodama gamybos atliekas sandėliavimui jas surūšiuoti bei supakuoti taip, kad tiktų ilgalaikiam jų saugojimui ar transportavimui iki atliekų utilizacijos vietos;

6.4.24. Nustatyti tikslų atliekų laikymo įmonės teritorijoje (mieste) limitą, kuris priklausytų nuo įmonės profilio ir galimybės sandėliuoti, bet ne daugiau nei 50 m³;

6.4.25. Vystyti ekologinį švietimą, įrengiant ekologinio pažinimo takus prie Bartuvos upės ir Luobos upelio.

6.4.26. Pavojingų medžiagų sandėliavimą ir krovos darbus koncentruoti tik Klaipėdos regione numatytose zonose;

6.4.27. Birių ir naftos krovinių iškrovimo darbai geležinkelio stotyje turi būti vykdomi naudojant tik tokio tipo technologijas, kurios sumažina lakiųjų medžiagų patekimą į aplinką iki minimumo bei nesukelia diskomforto miesto gyventojams;

Didinant miesto teritorijų funkcijų integralumą, reikia:

6.4.28. Pramoninėse teritorijose leisti ir kitą ūkinę veiklą, kuri neprieštarauja tos teritorijos naudojimo būdai, nepažeidžia sanitarinių ir priešgaisrinių reikalavimų. Čia taikyti mišraus zonavimo principą, siekiant subalansuotos miesto plėtros, atstumų tarp gyvenamųjų ir darbo vietų mažinimo, efektyviausio žemės rinkos teikiamų privalumų išnaudojimo.

6.4.29. Rezervuoti pramoninės plėtros teritorijų valstybinę žemę visuomenės reikmėms. Teritorinio planavimo dokumentuose, žemėtvarkos projektuose rezervuoti teritorijas, būtinas pramonės, logistikos ir susisiekimo sistemų plėtrai.

6.4.30. Skatinti viešojo ir privataus sektorių bendradarbiavimą, kuriant paslaugų ir transporto infrastruktūrą bei pritraukiant tam lėšas pramonės plėtros teritorijose. Inicijuoti institucijas, kuri užsiimtų tokių teritorijų išvystymu bei lėšų pritraukimu, įkūrimą.

6.4.31. Faktinė sanitarinė apsaugos zona (SAZ) turi būti nustatoma pradėjus veiklą per 1 metus, esant neatitikimui nuo projektinės SAZ – teršėjas taiko priemones faktinei SAZ sumažinti iki projektinės arba moka kompensacijas.

6.4.32. Plėsti pramonės ir sandėliavimo teritorijas, didinti jų užstatymo plotą ir veiklos mastus galima, tik prieš tai įrengus stacionarius nepriklausomo aplinkos monitoringo kontrolės postus teritorijose tarp gyvenamųjų kvartalų ir pramonės bei sandėliavimo plotų.

6.4.33. Prieš rengiant pramonės komunalinių objektų techninius projektus, jų sanitarinė apsaugos zona (SAZ) su reglamentu turi planais;

6.4.34. Atliekant poveikio aplinkai ir strateginių pasekmių vertinimus, būtina įvertinti įmonių sanitarinių zonų įtaką gretimų teritorijų plėtrai, o teritorinio planavimo dokumentus,

numatančius sanitarinių zonų keitimą, derinti su gretimų teritorijų naudotojais, tuo atveju, jei apribojama jų veikla ar kitaip keičiama jų būklė.

6.5. Civilinė sauga

3.6.1. Hidrotechniniai statiniai

Skuodo mieste teritorijos, kurios dėl avarijų arba ekstremalių gamtinių situacijų yra arba gali būti užtvindomos, tuo sukeldami pavojų žmonių ir jų turto saugumui yra Skuodo miesto centrinėje dalyje, įsikūrusioje Bartuvos ir Luobos upių slėnių galimo užliejimo zonose, esančiose netoli šių upių santakos. Susidarius ekstremalioms gamtinėms situacijoms, dėl avarinių situacijų miesto teritorijos ribose įrengtame Skuodo hidromazge bei aukščiau miesto pagal upės tėkmę įrengtuose Puodkalių, Mosėdžio I ir II, Kernų hidromazguose, gali iškilti realus užliejimo pavojus Skuodo miesto centrinei daliai, įsikūrusiose žemesnėse upių slėnių vietose. Numatomos šios priemonės šių potencialių pavojų prevencijai:

- Siūlyti LR Aplinkos ministerijai ir jos pavaldume esančiai Lietuvos hidrometeorologijos tarnybai automatizuoti vandens lygio stebėjimo procedūras Skuodo poste, tuo siekiant padidinti prevencinių prieš neigiamą potvynių poveikį priemonių efektyvumą. Atlikti kitų potencialių vietų upių vandens lygio matavimo postams įrengti galimybių studiją.
- Įvertinant padidėjusią ekstremalių gamtinių situacijų susidarymo tikimybę, numatyti nuoseklaus Kernų, Puodkalių ir Skuodo tvenkinių nuotėkio reguliavimo ekstremalių gamtinių situacijų (liūčių, staigaus sniego tirpsmo ir kt.) metu galimybę, sudarant sąlygas kaupti tvenkiniuose perteklinį vandens kiekį.
- Patikslinti 1% (pasitaikančio 1 kartą per 100 metų) ir 5% (pasitaikančio 1 kartą per 20 metų) potvynių užliejimo ribas ir tai įvertinti galimybių studijoje.
- Įvertinus tikimybinis potvynių parametrų dydžius, nustatoma, kad 5% tikimybės potvynio vagoje statybos draudžiamos. 1% tikimybės potvynio vagoje galimi tik statiniai, atlaikantys potvynius.
- Priimti hidrotechninius sprendimus dėl žemiau Bartuvos ir Luobos upių santakos esančio tilto, nes jo dabartiniai parametrai neužtikrina reikiamo vandens pralaidumo potvynių metu, o taip pat padidėja Skuodo miesto dalių, esančių minėtų upių salpose, užliejimo tikimybė.
- Įrengiant naujus tiltus ir rekonstruojant senus krašto keliuose, turi būti atliekama pralaidų hidraulinių parametrų atitikimo 1% tikimybės potvynio praleidimui korektūra. Atliekant šiuos darbus rajoniniuose ir vietinės reikšmės keliuose, skaičiuotino potvynio tikimybė turi būti 5%.

3.6.2. Autokeliai ir automobilių transportas

- Tranzitinis transportas, ypač kroviniškas ir vežantis pavojingus krovinius link Skuodo pasienio kontrolės posto su Latvijos Respublika, turi aplenkti Skuodo miesto centrinę dalį, įrengiant aplinkkelius.
- Būtina įgyvendinti eismo saugumo priemones Skuodo pietiniame aplinkkelyje, o ypač šio kelio sankirtose su krašto keliais ir pagrindiniais įvažiavimais į miestą.

3.6.3. Geležinkeliai

Šiuo metu geležinkelio ruožas, kertantis Skuodo miestą, yra labai mažai apkrautas, tačiau, įvertinus galimas šio transporto plėtros šiame regione perspektyvas, būtina numatyti šias priemones:

- Ruožai ties geležinkelio pervažomis turi būti nuolat prižiūrimi, kontroliuojamas matomumas ir eismo saugumas jose.
- Ženkliai padidėjus gabenamų krovinių srautui, Skuodo geležinkelio stotis turi būti aprūpinta prevencine geležinkelio sąstatų būklės ir teritorijos stebėjimo įranga.

3.6.4. Pramonės ir paslaugų objektai, įtraukti į pavojingų objektų sąrašą

- Būtina išlaikyti apsaugines zonas apie automobilių kuro degalines, prekiaujančias naftos produktais ir suskystintomis naftos arba gamtinėmis dujomis, vengti tokių objektų numatymo arti gyvenamųjų zonų.
- Būtina numatyti sklypus, kuriame galėtų būti įrengtos suskystintų gamtinių dujų paruošimo ir autotransporto užpildymo degalinės. Šie objektai galėtų būti įrengiami pramoninėje zonoje atokiau nuo gyvenamosios ir visuomeninės paskirties zonų.
- Būtina numatyti perspektyvinio automobilių kuro degalinių įrengimo galimas vietas ir šio reglamento griežtai laikytis.
- Gamybiniam objektams, kurių gamybos ar paslaugų procesuose yra naudojamos cheminės medžiagos, ir kurių panaudojimas yra reglamentuotas civilinės saugos teisiniuose aktuose, jų perspektyvinei plėtrai ir naujų objektų atsiradimui turi būti numatytos specialios teritorijos. Šios metu yra susiklosčiusi situacija, kad dauguma gamybinių objektų, esančių pavojingų objektų sąrašė, yra integruoti vakarinėje Skuodo miesto dalyje esančioje pramoninėje zonoje, todėl veiklai, kurią reglamentuoja civilinės saugos teisiniai aktai, siūloma plėtra šioje zonoje.

3.6.5. Priešgaisrinė sauga

- Prie visų pagrindinių vandens telkinių (Skuodo tvenkinio, Bartuvos ir Luobos upių), privalo būti palikti arba naujai įrengti ir nuolat prižiūrimi priešgaisriniai privažiavimai.
- Ruošiant naujų gyvenamųjų rajonų detaliuosius planus privaloma suprojektuoti priešgaisrinius hidrانتus vandentiekio tinkle. Juos privalo įrengti visi naujų prekybos centrų, degalinių ir visuomeninių objektų statytojai.

6.6. Teritorijų rezervavimas visuomenės poreikiams

Nustatyti viešųjų erdvių prioritetą planuojamose teritorijose ir tvarkyti urbanistines struktūras, išsaugant gamtines ir kultūros paveldo vertybes, vadovautis atvirumo visuomenei principais planuojant šių struktūrų kokybišką plėtrą:

6.6.1. Sutvarkyti Skuodo dvaro sodybą ir jos aplinką, atkuriant viešąsias erdves, kaip miesto visuomenių renginių, konferencijų ir turizmo traukos objektą;

6.6.2. Sutvarkyti Bartuvos upės krantines, pritaikant rekreacijai, kaip vieną iš svarbiausių miesto rekreacinės aplinkos elementų;

6.6.3. Išduodant projektavimo sąlygų sąvadus renovacijos projektams, reikalauti renovacijos kompleksiško: kokybiškai pagerinti visą aplinką, susisiekimo sistemą, inžinerinio aprūpinimo kompleksą, poilsio, apželdinimo plotus;

6.6.4. Išsaugoti ir kur įmanoma išplėsti, kokybiškai įrengti poilsio, sporto aikštes, sujungiant pėsčiųjų ir dviračių takais želdynų juostą, pritaikytą rekreacijai daugiabučių gyvenamųjų namų rajonuose;

6.6.5. Paruošti rekreacinių zonų plėtros prioritetinių veiksmų planą ir rekreacinės infrastruktūros specialųjį planą (iki 2010 metų).

6.7. Pagrindinės tikslinės žemės naudojimo paskirties būdo nustatymas

Pasiūlymai dėl žemės naudojimo paskirties pakeitimo

6.7.1. Patvirtinus Skuodo miesto bendrąjį planą būtina rengti atskirų teritorijų planavimo dokumentus, kuriuose nustatyti visuomenės poreikiams paimamus plotus, infrastruktūrą ir tik po to leisti keisti žemės ūkio paskirties žemės paskirtį į kitą.

- Žemės ūkis naudingųjų iškasenų plotuose, kurių ištekliams pasibaigus galima keisti paskirtį į gyvenamąją, rekreacinę, gavus geologijos tarnybos išvadas dėl ribų ir tikslingumo.

- Savivaldybei reikia skatinti gamybinių objektų, esančių ne pramonės teritorijoje, konversiją į visuomeninius – komercinius, kuriant tuo pačiu ir naujas viešąsias erdves prie jų.
- Negalima leisti keisti žemės ūkio paskirties į kitą naftotiekio apsaugos zonoje, kultūros paveldo vertybių apsaugos zonose ir prie jų ribų, aukštos įtampos linijų apsaugos zonose ir dujų stočių apsaugos zonose, magistralinių gatvių ir aplinkkelių ribose, kurios nustatomos detaliesiais planais.

Realizuojant šio plano sprendinius, pirmiausia, reikia atlikti šiuos detaliuosius planus:

6.7.4. Viešųjų erdvių senamiestyje (centrinė aikštė). (iki 2010 metų).

6.7.5. Rekonstruojamų sankryžų ir magistralinių gatvių, kur numatomas turto, žemės paėmimas visuomenės poreikiams; (iki 2010 metų).

6.7.6. Teritorijos abipus Bartuvos upės; (iki 2011 metų).

6.7.7. Teritorijos naujiems visuomeniniams, prekybos ir kt centrams; (iki 2011 metų).

6.7.9. Prie miesto pagrindinių gatvių esantys sklypai gali būti daigiafunkcinio panaudojimo, intensyvumą numatant ne didesnį kaip galima sutalpinti automobilių saugykla pagal bendro ploto normą sklype.

6.7.10. Vykiant detaliuosius planus daigiafunkcinėse teritorijose būtina koncepcijos lygmenyje išnagriniėti eismo organizavimo pagerinimo schemas, socialinių objektų poreikį, nurodyti kiek jų įrengia planavimo užsakovai, kaip numato vystyti inžinerinę infrastruktūrą.

6.7.11. Išsaugoti esamus laisvus priėjimus gyventojams prie upių ir kitų stambesnių vandens telkinių erdvių ir atlaisvinti naujus, siekiant įrengti apžvalgos aikšteles, ruošti kultūrinius bei pramoginius renginius.

Literatūra

1. **Valstybės ilgalaikės raidos strategija**, patvirtinta LR Seimo 2002 m. lapkričio 12 d. nutarimu Nr. IX-1187
2. **Lietuvos ūkio (ekonomikos) plėtros iki 2015 metų ilgalaikė strategija**, LR Ūkio ministerija. Vilnius, 2002
3. **2002-2015 metų LR valstybinės reikšmės kelių priežiūros ir plėtros programa**, VĮ Transporto ir kelių tyrimo institutas. Kaunas, 2001
4. **Vakarų Lietuva 2020. Klaipėdos apskrities bendrasis planas**. Klaipėda, 2002.
5. **Klaipėdos apskrities bendrojo plano koncepcija**. „Atkulos projektai“, Vilnius, 2007.
6. **Ekogeologinių rekomendacijų žemėlapis**. Lietuvos geologijos tarnyba.
7. **Klaipėdos apskrities susisiekimo sistema. Valstybiniai automobilių keliai**. Transporto ir kelių tyrimų institutas. A. Domantas. Kaunas, 1999 (rankraštis).
8. **Klaipėdos apskrities pasirengimo potvyniams ilgalaikė programa**. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. liepos 28 d. nutarimas Nr. 897.
9. **Klaipėdos regiono plėtros planas 2004-2006 metams**. Klaipėda, 2003
10. **Valstybės ilgalaikės raidos strategija**, patvirtinta LR Seimo 2002 m. lapkričio 12 d. nutarimu Nr. IX-1187
11. **Lietuvos ūkio (ekonomikos) plėtros iki 2015 metų ilgalaikė strategija**, LR Ūkio ministerija. Vilnius, 2002
12. **2002-2015 metų LR valstybinės reikšmės kelių priežiūros ir plėtros programa**, VĮ Transporto ir kelių tyrimo institutas. Kaunas, 2001
13. **Vakarų Lietuva 2020. Klaipėdos apskrities bendrasis planas**. 2001
14. **Lietuvos Respublikos teritorijos bendrasis planas**. Dokumentas patvirtintas 2002 m. spalio 29 d. Seimo sprendimu Nr. IX-1154;
15. **“Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano įgyvendinimo priemonių planas”**. Dokumentas patvirtintas 2003 m. gruodžio 9 d. Vyriausybės nutarimu Nr. 1568;
16. **Nacionalinė darnaus vystymosi strategija**, patvirtinta LR Vyriausybės 2003 m. rugsėjo 11d. nutarimu Nr. 1160.
17. **Vakarų Lietuva 2020. Klaipėdos apskrities bendrojo plano preliminariniai sprendiniai**. Klaipėda, 2001.
18. **“Baltijos jūros regiono vizija ir strategijos 2010**. Nuo vizijos prie veiksmo” (patvirtinta ketvirtojoje ministrų, atsakingų už teritorijų planavimą ir plėtrą, konferencijoje Stokholme 1996 m. spalio 22 d.);
19. **Lietuvos pajūrio regiono turizmo plėtros studija**. Vilnius, 2007